

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БӨА-2024/13/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: [www.audit.mn](#)
Өлгий хот
2024 он

Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
тэргүүлэх аудитор: Ж.Айгүл
Утас: 70422954 Цахим хаяг: aigulj@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Х.Женисбек
Утас: 70422930 Цахим хаяг: jenisbekh@audit.gov.mn
Аудитор: Б.Үүрийнтуяа
Утас: 90832211 Цахим хаяг: uuriintuya.b@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт
 2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл
 3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....
 - 3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа
 - 3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин.....
 - 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал
 - 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт
 4. Аудитын тайлан
 - 4.1 Ерөнхий зүйл
 - 4.2 Материаллаг байдал
 - 4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт.....
 - 4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал
 - 4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт
 - 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал
5. Аудитын илрүүлэлт
 6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын стандарт
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

**БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

83129 Өлгий, Баян-Өлгий аймаг
Утас/Факс: (976) 7042-2954
E-mail: bayanulgi@audit.gov.mn

ЦЭНГЭЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ОРЛОГЧ Ш.НАСИХАТ ТАНАА

2024.03.25 № 350
танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлантай холбоотой онцлох асуудал гараагүй.

Аудитын гол асуудал

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд анхаарал татах асуудал байхгүй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудит, аудиторын хариуцлага, аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдэд хамаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй.

00402419

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

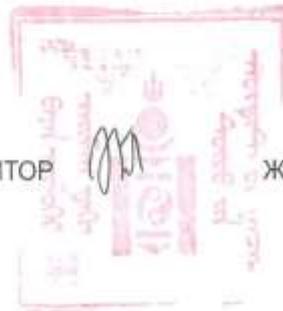
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ж.АЙГҮЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>532,902.31</u>	<u>652,858.65</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	149,433.31	174,996.65
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	-	-
31110	Төгрөг	-	-
31140	Касс арилжааны банк	-	-
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	149,433.31	174,996.65
3121	Төгрөг	149,433.31	174,996.65
31211	Төрийн сангийн харилцах	149,411.82	174,996.65
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	21.49	-
33	АВЛАГА	296,200.70	409,741.50
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага		
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	20,701.75	32,087.75
336	Зээлийн авлага	275,498.95	377,653.75
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	275,498.95	377,653.75
33611	Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөвт олгосон	-	-
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	275,498.95	377,653.75
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	4,513.50	5,674.50
354	Хангамжийн материал	4,513.50	5,674.50
35420	Аж ахуйн материал	195.00	195.00
35470	Бусад хангамжийн материал	4,318.50	5,479.50
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	82,754.80	62,446.00
36300	Тэжээлийн нөөц	82,754.80	62,446.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>4,494,887.68</u>	<u>4,276,104.41</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	4,494,887.68	4,276,104.41
392	Биет хөрөнгө	4,333,327.68	4,113,121.17
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,182,641.78	2,182,641.78
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(745,849.26)	(786,720.88)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	167,855.70	147,865.70
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(152,416.42)	(137,395.70)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	3,719,086.82	3,758,992.82
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,080,793.29)	(2,244,065.42)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	33,484.32	34,104.32
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(16,154.10)	(17,650.99)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	1,277,011.78	1,305,379.68
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(232,483.01)	(301,103.27)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	406,570.08	425,570.08
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(225,626.71)	(254,496.94)
393	Биет бус хөрөнгө	161,560.00	162,983.24
39301	Программ хангамж	550.00	1,973.24

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(550.00)	(550.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	161,560.00	161,560.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-	-
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>5,027,789.99</u>	<u>4,928,963.06</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	=	=
413	Өглөг	-	-
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг		
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг		
4136	Бусад өглөг	-	-
41361	Байгууллагад төлөх өглөг		
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг		
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>5,027,789.99</u>	<u>4,928,963.06</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	5,027,789.99	4,928,963.06
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	520,738.96	520,738.96
51101	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	520,738.96	520,738.96
512	Хуримтлагдсан үр дүн	4,033,794.37	3,934,967.44
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	11,720,402.23	4,033,794.37
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(7,686,607.86)	(98,826.93)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	473,256.67	473,256.67
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>5,027,789.99</u>	<u>4,928,963.06</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,635,442.86	2,115,763.13
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	2,974,449.49	999,432.36
110	Орлогын албан татвар	2,837,467.56	842,642.41
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	2,859,742.66	891,316.37
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	371,993.74	626,391.12
110002	Үйл ажиллагааны орлого	59,323.08	17,493.72
110003	Хөрөнгийн орлого	99,425.84	247,431.53
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(22,275.10)	(48,673.97)
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(22,275.10)	(48,673.97)
113	Хөрөнгийн албан татвар	65,642.60	62,823.35
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	9.60	-
113002	Бууны албан татвар	7,530.00	7,350.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	58,103.00	55,473.35
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	71,339.33	93,966.60
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	17,280.14	22,332.52
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	4,538.14	5,019.52

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	4,750.00	3,800.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	7,992.00	13,513.00
1181	Газрын төлбөр	7,152.49	42,551.84
118101	Газрын төлбөр	7,152.49	42,551.84
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	46,906.71	29,082.24
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	44,463.70	20,150.04
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,443.01	8,932.20
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	502,650.91	191,816.49
120	Нийтлэг татварын бус орлого	502,650.91	191,816.49
120003	Торгуулийн орлого	17,740.10	27,466.00
120004	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	-	17,554.50
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		17,554.50
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		
120009	Бусад орлого	28,306.96	30,648.85
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	416,603.85	76,147.14
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	40,000.00	40,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,158,342.45	924,514.28
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	89,050.85	43,235.98
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	30,000.00	30,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	49,765.85	8,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,285.00	5,235.98
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,069,291.60	881,278.30
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	641,628.30	364,088.10
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	427,663.30	517,190.20
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,733,939.07	1,695,204.67
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,733,939.07	1,695,204.67
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,620,721.87	1,695,204.67
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	553,485.38	506,682.88
210101	Үндсэн цалин	454,551.67	354,586.13
210102	Нэмэгдэл	68,228.37	136,770.59
210104	Урамшуулал	14,601.21	7,186.79
210105	Гэрээт ажлын хөлс	16,104.13	8,139.37
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	73,273.30	68,186.43
210201	Тэтгэврийн даатгал	50,499.30	47,821.43
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,896.80	5,091.30
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,500.60	4,073.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,125.30	1,018.20
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	11,251.30	10,182.50

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	465,291.37	30,354.65
210301	Гэрэл, цахилгаан	26,093.85	2,269.24
210302	Түлш, халаалт	430,658.12	28,085.41
210303	Цэвэр, бохир ус	8,539.40	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	39,755.65	50,075.63
210401	Бичиг хэрэг	3,623.80	4,274.10
210402	Тээвэр, шатахуун	33,730.80	42,942.67
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,313.05	2,531.86
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	88.00	327.00
2105	Нормативт зардал	457.00	430.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	457.00	430.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,668.70	943.80
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	352.30
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	60.30
210604	Урсгал засвар	8,668.70	531.20
2107	Томилолт, зочны зардал	4,698.90	9,373.50
210702	Дотоод албан томилолт	4,698.90	9,373.50
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,718.20	8,779.01
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	432.40	7,995.71
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	414.30	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	90.30	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	181.90	223.85
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	75.00	7.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	398.00	498.80
210807	Газрын төлбөр	37.30	53.65
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	89.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	473,373.37	1,020,378.77
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	193,647.73	710,447.06
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	532.00	1,831.30
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	279,193.64	308,100.41
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	113,217.19	-
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	45,255.00	-
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	45,255.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	36,032.00	-
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	36,032.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	30,300.00	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	30,300.00	-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,630.19	-
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,630.19	-
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	-
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	-
220001	Барилга байгууламж	-	-

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

221001	Их засвар	-	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>2,901,503.79</u>	<u>420,558.46</u>
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	-	-
145003	Хөрөнгө оруулалтын олз	-	-
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	8,261,440.65	519,385.39
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	1,913.58	-
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Үндсэн хөрөнгө	8,013,573.10	519,385.39
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Бараа материал	245,953.97	-
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(8,261,440.65)	(519,385.39)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>(5,359,936.86)</u>	<u>(98,826.93)</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>1,936,788.75</u>	<u>2,081,075.19</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	<u>647,778.49</u>	<u>1,000,432.36</u>
110	Орлогын албан татвар	510,796.56	843,642.41
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	533,071.66	892,316.37
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	371,993.74	627,391.12
110002	Үйл ажиллагааны орлого	59,323.08	17,493.72
110003	Хөрөнгийн орлого	99,425.84	247,431.53
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	2,329.00	-
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(22,275.10)	(48,673.97)
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(22,275.10)	(48,673.97)
113	Хөрөнгийн албан татвар	65,642.60	62,823.35
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	9.60	-
113002	Бууны албан татвар	7,530.00	7,350.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	58,103.00	55,473.35
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	71,339.33	93,966.60
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	17,280.14	22,332.52
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	4,538.14	5,019.52
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	4,750.00	3,800.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	7,992.00	13,513.00
1181	Газрын төлбөр	7,152.49	42,551.84
118101	Газрын төлбөр	7,152.49	42,551.84
118102	Дуудлага худалдаа	-	-
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	46,906.71	29,082.24
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	44,463.70	20,150.04

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,443.01	8,932.20
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	130,667.80	156,128.55
120	Нийтлэг татварын бус орлого	130,667.80	156,128.55
120003	Торгуулийн орлого	17,740.10	27,466.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	84,620.74	99,013.70
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	84,620.74	99,013.70
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	-
120009	Бусад орлого	28,306.96	29,648.85
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,158,342.45	924,514.28
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	89,050.85	43,235.98
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	30,000.00	30,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	49,765.85	8,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,285.00	5,235.98
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,069,291.60	881,278.30
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	641,628.30	364,088.10
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	427,663.30	517,190.20
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,838,433.33	1,522,956.46
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,838,433.33	1,522,956.46
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,342,807.83	1,522,956.46
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	553,323.58	506,427.08
210101	Үндсэн цалин	454,051.77	354,330.33
210102	Нэмэгдэл	70,163.63	136,770.59
210104	Урамшуулал	14,005.02	15,326.16
210105	Гэрээт ажлын хөлс	15,103.16	-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	73,110.20	68,186.43
210201	Тэтгэврийн даатгал	50,499.30	47,821.43
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,896.80	5,091.30
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,500.60	4,073.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,125.30	1,018.20
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	11,088.20	10,182.50
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	465,291.37	30,354.65
210301	Гэрэл, цахилгаан	26,093.55	2,269.24
210302	Түлш, халаалт	430,658.42	28,085.41
210303	Цэвэр, бохир ус	8,539.40	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	39,635.65	48,567.93
210401	Бичиг хэрэг	3,503.80	4,274.10
210402	Тээвэр, шатахуун	33,730.80	41,434.97
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,313.05	2,531.86
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	88.00	327.00

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2105	Нормативт зардал	457.00	430.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	457.00	430.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	9,179.30	1,043.80
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	100.00	352.30
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	60.30
210604	Урсгал засвар	9,079.30	631.20
2107	Томилолт, зочны зардал	4,698.90	9,373.50
210702	Дотоод албан томилолт	4,698.90	9,373.50
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,933.20	11,480.81
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	552.40	10,697.52
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	414.30	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	90.30	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	181.90	223.85
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	75.00	7.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	493.00	498.80
210807	Газрын төлбөр	37.30	53.65
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	89.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	195,178.63	847,092.26
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	194,602.63	845,260.96
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	576.00	1,831.30
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	495,625.49	-
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	427,663.30	-
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	427,663.30	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	36,032.00	-
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	36,032.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	30,300.00	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	30,300.00	-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,630.19	-
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	1,630.19	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>98,355.42</u>	<u>558,118.74</u>
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	-	-
140001	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	-	-
140002	Улсын төсвөөс олгосон зээл	-	-
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	150,567.98	532,555.39
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	150,567.98	532,555.39
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	150,567.98	532,555.39
220001	Барилга байгууламж	-	254,619.92
221001	Их засвар	-	96,329.53

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

222001	Тоног төхөөрөмж	-	86,907.00
223001	Бусад хөрөнгө	123,562.31	81,528.94
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	27,005.67	13,170.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(150,567.98)</u>	<u>(532,555.39)</u>
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
14	Бусад эх үүсвэр	-	-
145004	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлээс эргэж төлөгдөх		
145005	Дамжуулан зээлдүүлэх зээлээс эргэж төлөгдөх		
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	≡	≡
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	(52,212.56)	25,563.34
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	201,645.87	149,433.31
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	149,433.31	174,996.65

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,865,472.97	4,187,225.94	5,565,520.06	12,618,218.97
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	(2,414,892.00)	(3,713,969.27)	6,154,882.16	26,020.89
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	450,580.96	473,256.67	11,720,402.23	12,644,239.85
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	70,158.00			70,158.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт				-
C07	Тайлант үеийн үр дүн			(7,686,607.86)	(7,686,607.86)
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	520,738.96	473,256.67	4,033,794.37	5,027,789.99
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	520,738.96	473,256.67	4,033,794.37	5,027,789.99
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				-
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	520,738.96	473,256.67	4,033,794.37	5,027,789.99
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт				-
D08	Тайлант үеийн үр дүн			(98,826.93)	(98,826.93)
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	520,738.96	473,256.67	3,934,967.44	4,928,963.06

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,531,887.50	2,000,726.42
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,706,897.80	1,481,341.03

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,706,183.80	1,481,341.03
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	534,814.30	506,427.08
210101	Үндсэн цалин	360,204.70	354,330.33
210102	Нэмэгдэл	145,920.50	136,770.59
210104	Урамшуулал	28,689.10	15,326.16
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	71,851.90	68,186.43
210201	Тэтгэврийн даатгал	50,459.30	47,821.43
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,348.20	5,091.30
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,278.50	4,073.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,069.60	1,018.20
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	10,696.30	10,182.50
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	596,850.90	563,039.96
210301	Гэрэл, цахилгаан	36,732.20	31,970.01
210302	Түлш, халаалт	542,918.70	514,707.17
210303	Цэвэр, бохир ус	17,200.00	16,362.79
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	55,126.60	45,850.01
210401	Бичиг хэрэг	6,278.80	4,274.10
210402	Тээвэр, шатахуун	45,414.40	38,727.05
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,048.80	2,521.86
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	384.60	327.00
2105	Нормативт зардал	430.00	430.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	430.00	430.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	9,901.30	8,314.43
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	714.00	352.30
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	71.00	60.30
210604	Урсгал засвар	9,116.30	7,901.83
2107	Томилолт, зочны зардал	12,102.00	8,243.50
210702	Дотоод албан томилолт	12,102.00	8,243.50
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	78,166.30	11,480.81
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	76,290.90	10,697.52
210803	Даатгалын үйлчилгээ	180.60	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	399.80	223.85
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	85.00	7.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	998.80	498.80
210807	Газрын төлбөр	131.00	53.65
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	11.50	-
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	68.70	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	346,940.50	269,368.80
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	343,252.80	267,537.50
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,687.70	1,831.30
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	714.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	714.00	-

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	714.00	
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	824,989.70	519,385.39
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	824,989.70	519,385.39
220001	Барилга байгууламж	285,572.60	254,619.92
221001	Их засвар	100,000.00	96,329.53
222001	Тоног төхөөрөмж	100,000.00	86,907.00
223001	Бусад хөрөнгө	339,417.10	81,528.94
13	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,531,887.50	1,940,568.19
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,331,887.50	1,841,554.49
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,814,697.30	1,324,364.29
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	517,190.20	517,190.20
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	200,000.00	99,013.70
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	200,000.00	99,013.70
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		102,917.57
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		42,759.34
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	2	2
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2	2
610001	Төсвийн байгууллага	2	2
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	33	33
620001	Удирдах ажилтан	13	13
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	12	12
620003	Үйлчлэх ажилтан	4	4
620004	Гэрээт ажилтан	4	4
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	33	33
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	12	12
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТУ)	6	6
650010	Гэрээт ажилтан	3	3
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	12	12

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	89,050.85	43,235.98
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	89,050.85	43,235.98
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	56,785.85	43,060.89
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	-	2,717.92
210402	Тээвэр, шатахуун		2,707.92
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр		10.00
2107	Томилолт, зочны зардал	-	1,130.00
210702	Дотоод албан томилолт		1,130.00

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	56,785.85	39,212.97
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	56,785.85	39,212.97
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	32,265.00	175.09
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	32,265.00	175.09
213303	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,500.00	-
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	30,765.00	175.09
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	89,080.85	43,235.98
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	89,080.85	43,235.98
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	30,000.00	30,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	49,795.85	8,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9,285.00	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	5,235.98
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл, зорилго, зорилтын талаар

Цэнгэл сумын Засаг дарга нь эдийн засаг, нийгмийн асуудлаар бие даан шийдвэр гаргах, төрийн бодлого, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хэрэгжүүлэх, иргэдэд үзүүлэх засаг захиргааны болон нийгмийн үйлчилгээг зохион байгуулах, хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллага юм.

Цэнгэл сумын Засаг дарга нь 2023 онд “Төрийн албаны болон холбогдох хууль тогтоомжуудыг ажилдаа мөрдлөг болгож, авлига, ашиг сонирхлын зөрчилд автахгүй, сумын иргэдийн нийтлэг эрх ашгийг дээдлэн үйл ажиллагаандаа төрийн албаны стандартыг дагаж мөрдөн, дотоод ажлыг сайжруулах, байгууллагын санхүүгийн болон бусад үйл ажиллагаанд ил тод байдлыг хангаж ажиллах” зорилго дэвшүүлжээ.

Дээрх зорилгын хүрээнд доорх дэд зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна. Үүнд:

- I. Уур амьсгалын өөрчлөлт, бэлчээрийн даацад нийцсэн мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг тогтвортой хөгжүүлнэ.
- II. Хадлан бэлчээрийн нөөцийг сайжруулж, бэлчээр ашиглалтын хамтын менежментийг төлөвшүүлнэ.
- III. Сумын хүн амын төмс, хүнсний ногооны хэрэгцээг өөрийн үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнээр хангана.
- IV. Жижиг дунд үйлдвэрийг сумын эдийн засгийн тэргүүлэх салбар болгон хөгжүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчны талаар

Цэнгэл сумын Засаг дарга нь Засаг, захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжуудыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажилласан байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна гэж үзлээ.

Аймгийн Засаг даргын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь тус аймгийн төсөвт байгууллагуудын санхүү, бүртгэлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллага юм. Тайлант онд тус албанаас тайлант онд хяналт шалгалт хийгдээгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Сангийн сайдын 2023 оны 65 дугаар “Хөтөлбөр батлах тухай” тушаалаар аккрузал суурьт УСНББОУС-ыг нэвтрүүлэх дунд хугацааны хөтөлбөрийг баталсан байна.

Байгууллагын мөрдөж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн талаар

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан бэлтгэхтэй холбоотой Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дугаар тушаалаар баталсан “Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна..

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 4,929.0 сая төгрөгөөр буюу 2.0 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	149.4	175.0	25.6
Авлага	296.2	409.7	113.5
Урьдчилж гарсан зардал			-
Бараа материал	4.5	5.7	1.2
Нөөцийн бараа	82.8	62.4	(20.3)
Үндсэн хөрөнгө	4,494.9	4,276.1	(218.8)
Нийт хөрөнгө	5,027.8	4,929.0	(98.8)
Өр төлбөр	-	-	-
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	5,027.8	4,929.0	(98.8)
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	5,027.8	4,929.0	(98.8)

Эх сурвалж: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Судалгаанаас мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, нөөцийн бараа, үндсэн хөрөнгө, засгийн газрын хувь оролцоо дансад өмнөх оны үзүүлэлтээс нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан байна. Өр төлбөр данс өөрчлөлт гараагүй байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 175.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 25.6 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

/сая төгрөгөөр/

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	-	-	-
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	149.4	175.0	25.6
Төгрөг	149.4	175.0	25.6
Төрийн сангийн харилцах	149.4	175.0	25.6
Арилжааны банк дахь харилцах	0.0	-	(0.02)
Дүн	149.4	175.0	25.6

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Мөнгөн хөрөнгө данс оны эхний үлдэгдэлтэй 25.6 сая төгрөгөөр өссөн нь орон нутгийн ерөнхий орлогын данс, ОНХС, ХХС-ийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нэмэгдсэнтэй холбоотой, байна. Орон нутгийн ерөнхий орлогын данс 132.2 сая төгрөгийн, ОНХС-гийн данс 38.1 сая төгрөгийн, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн данс 4.7 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй, Эмийн эргэлтийн сангийн данс үлдэгдэлгүй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Мөнгөн хөрөнгө данстай холбоотой зөрчил гараагүй.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 409.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 113.5 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	-	-	-
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	-	-
Зээлийн хүүгийн авлага	20.7	32.1	11.4
Байгууллагаас авах авлага	-	-	-
Хувь хүмүүсээс авах авлага	-	-	-
Зээлийн авлага	275.5	377.7	102.2
Хувь хүмүүст олгосон зээл	275.5	377.7	102.2
Дүн	296.2	409.7	113.5

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Авлагын дансны үлдэгдэл өмнөх оноос 113.5 сая төгрөгөөр өссөн нь зээлийн хүүгийн авлага 11.4 сая, хувь хүмүүсээс авах авлага 102.2 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь Хоршоо хөгжүүлэх сангаас зээл олгосонтой холбоотой байна. Тайлант онд ХХС-гийн эргэн төлөлтөөс 195.0 сая төгрөгийн зээл олгосон байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Авлага данстай холбоотой зөрчил гараагүй.

3.5.3 Урьдчилгаа

Урьдчилж гарсан зардал дансанд өөрчлөлт ороогүй байна.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

3.5.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 5.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	-	-	-
Эм боох материал	-	-	-
Хангамжийн материал	4.5	5.7	1.2
Бичиг хэргийн материал	-	-	-
Аж ахуйн материал	0.2	0.2	-
Түлш, шатах тослох материал	-	-	-
Бусад хангамжийн материал	4.3	5.5	1.2
Мал амьтад	-	-	-
Дүн	4.5	5.7	1.2

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Бараа материалын данс 1.2 сая төгрөгөөр өссөн нь сумын ЗДТГ-ын бусад хангамжийн материалын үлдэгдэл нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Бараа материал данстай холбоотой зөрчил гараагүй.

3.5.5 Бусад эргэлтийн хөрөнгө:

Нөөцийн бараа оны эхний үлдэгдлээс 62.8 сая төгрөгийн тэжээл зарцуулж, 2.4 сая төгрөгийн тэжээл худалдан авч, сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 40.0 сая төгрөгийн тэжээлийн нөөц бэлтгэж оны эцэст 62.4 сая төгрөгийн тэжээлийн нөөцийн үлдэгдэлтэй гарсан байна.

Хүснэгт 6. Бусад эргэлтийн хөрөнгийн буюу Нөөцийн бараа үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Нөөцийн бараа	82.7	62.4	20.3
Тэжээлийн нөөц	82.7	62.4	20.3
Дүн	82.7	62.4	20.3

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

3.5.6 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 4,276.1 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 218.8 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	4,333.3	4,113.1	(220.2)
Барилга, байгууламж, орон сууц	1,436.8	1,395.9	(40.9)
Авто-тээврийн хэрэгсэл	15.4	10.5	(5.0)
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	1,638.3	1,514.9	(123.4)

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	17.3	16.5	(0.9)
Зам, гүүрийн байгууламж	1,044.5	1,004.3	(40.3)
Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	-	-	-
Бусад үндсэн хөрөнгө	180.9	171.1	(9.9)
Дуусаагүй барилга, байгууламж	-	-	-
Ном	-	-	-
Биет бус хөрөнгө	161.6	163.0	1.4
Программ хангамж	-	1.4	1.4
Бусад биет бус хөрөнгө	161.6	161.6	-
Дүн	4,494.9	4,276.1	(218.8)

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Үндсэн хөрөнгийн данс 218.8 сая төгрөгөөр буурсан нь ЗДТГ-ын төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан хөрөнгө болон аймаг, сумын ОНХС-гийн үнэ төлбөргүй хүлээн авсан хөрөнгөөр нэмэгдэж, акталсан хөрөнгө, тайлант оны элэгдлийн зардлаар буурсантай холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- *ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар үндсэн хөрөнгө данстай холбоотой зөрчил гараагүй.*

3.5.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөр данс оны эхэн, эцэст үлдэгдэлгүй байна.

3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 4,929.0 сая төгрөг болж, тайлант оны үр дүнгийн хэмжээгээр -98.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	520.7	520.7	-
Хуримтлагдсан үр дүн	4,033.8	3,935.0	(98.8)
Өмнөх үеийн үр дүн	11,720.4	4,033.8	(7,686.6)
Тайлант үеийн үр дүн	(7,686.6)	(98.8)	7,587.8
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	473.3	473.3	-
Дүн	5,027.8	4,929.0	(98.8)

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Цэнгэл сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 5 хөтөлбөрт зориулан 2,531.9 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 1,706.9 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 825.0 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 364.1 сая төгрөгийг улсын төсвийн санхүүгийн дэмжлэгээр, 1,450.6 сая төгрөгийг сумын орон нутгийн төсвийн орлогын санхүүжилтээр, 517.2 сая төгрөгийг Орон нутгийн хөгжлийн сангаас, 200.0 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Цэнгэл сум нь 2023 онд гүйцэтгэлээр нийтдээ 1,924.2 сая төгрөгийн санхүүжилтийн орлого бүрдүүлснээс улсын төсвөөс 364.1 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг авч, сумын орон нутгийн төсвөөс 943.9 сая төгрөгийн, Орон нутгийн хөгжлийн сангаас 517.2 сая төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авч, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 99.0 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Орон нутгийн төсвийн орлогын бүрдүүлэлттэй холбоотой 421.7 сая төгрөгийн санхүүжилтийг дутуу авч, оны эцэст орон нутгийн төсвөөс авсан санхүүжилтээс 68.6 сая төгрөгийг төвлөрүүлж, үндсэн үйл ажиллагааны орлого /хоршоо хөгжүүлэх сан/ 101.0 сая төгрөгөөр тасарсан үзүүлэлттэй байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,984.3 сая төгрөг буюу 78.3 хувьтай байгаа нь төвлөрүүлсэн болон дутуу авсан санхүүжилт, тасарсан орлого, эхний үлдэгдлээс зарцуулсантай холбоотой байна.

Сумын орон нутгийн төсвийн орлогын талаар:

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 99.0 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн нь Хоршоо хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлтөөс орсон орлого байна.

Аймгийн ИТХ-ын 2022 оны “Орон нутгийн төсөв батлах тухай” 132 дугаар тогтоолоор Цэнгэл сумын 2023 оны орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг 812.9 сая төгрөгөөр баталж, Аймгийн ИТХ-ын хуралдааны “2022 оны төсөвт тодотгол хийх тухай” 2023 оны 192 дугаар тодотголоор 1.142.5 сая төгрөгөөр буюу 329.6 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж баталсан байна.

Сумын ИТХ-ын 2023 оны 12 дугаар хуралдааны тогтоолоор 2023 орлогын төлөвлөгөөг 1,142.5 сая төгрөгөөр хэвээр нь баталжээ.

Гүйцэтгэлээр сумын орон нутгийн төсвийн орлогод нийтдээ 1,044.8 сая төгрөгийн орлого оруулж, төлөвлөгөө 97.7 сая төгрөгөөр буюу 8.6 хувиар тасарсан байна. Цалин хөлс түүнтэй адилтгах орлогын татварын орлогоос ХХОАТ-ын буцаан олголтод 48.7 сая төгрөг олгосон байна.

Хүснэгт №2 Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

				<i>/сая төгрөг/</i>	
<u>Үзүүлэлт</u>	<u>Төлөвлөгөө</u>	<u>Гүйцэтгэл</u>	<u>Өсөлт/+, бууралт /-/</u>	<u>Дүнд эзлэх хувь</u>	
I.Татварын орлого	1130.3	999.4	-130.9	88.4	
II.Татварын бус орлого	12.2	45.4	33.2	372.1	
Нийт дүн	1142.5	1044.8	-97.7	91.4	

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Орон нутгийн орлого төлөвлөгөө тасрахад цалин хөлсний орлогоос 129.6 сая, үйл ажиллагааны орлогын албан татвар 72.7 сая, бууны албан татвар 0.3 сая, түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр 36.2 сая, хог хаягдлын хураамж 12.2 сая, ойн нөөцийн төлбөр 83.5 сая төгрөгөөр тасарч, иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлогоос суутгасан албан татвар буюу хөрөнгийн орлого 143.9 сая, улсын тэмдэгтийн хураамж 0.7 сая,

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

газрын төлбөр 12.0 сая, хүү, торгуулийн орлого 15.2 сая төгрөгөөр давж, орлогын төлөвлөгөө өгөгдөөгүй малд ногдуулах албан татвараас 55.5 сая төгрөгийн, дуудлага худалдаа, бусад нэр заагдаагүй орлогоос 17.9 сая орлого оруулсан нь орон нутгийн орлого бүрдүүлэхэд голлон нөлөөлсөн байна. Хөрөнгө борлуулсны орлого, үл хөдлөх хөрөнгийн татвар 100 хувь тасарсан байна.

Орон нутгийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд оны эхэнд 149.4 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй ба Орон нутгийн орлогын дансаар 1,044.8 сая төгрөгийн татварын орлого оруулж, орон нутгийн төсвийн төвлөрүүлэлтийн орлогоос 68.8 сая төгрөгийн санхүүжилтийн орлого төвлөрч, оны эцэст орон нутгийн төсвийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд 132.1 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарчээ.

Хүснэгт №3 Төсвийн байгууллагуудын төсвийн гүйцэтгэлтийн талаар:

/сая төгрөг/

Д/д	Байгууллагын нэр	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт, хэмнэлт
1	Сумын ИТХ	139.0	117.9	-21.1
2	Сумын ЗДТГ	795.9	626.3	-169.6
3	Ерөнхий боловсролын 1-р сургууль	195.9	195.9	0.001
4	Ерөнхий боловсролын 2-р сургууль	137.3	124.0	-13.3
5	Ерөнхий боловсролын 3-р сургууль	24.4	15.7	-8.7
6	Ерөнхий боловсролын 4-р сургууль	16.4	16.4	-
7	Хүүхдийн 1-р цэцэрлэг	25.2	25.2	0.0
8	Хүүхдийн 2-р цэцэрлэг	19.5	19.5	-
9	Хүүхдийн 3-р цэцэрлэг	17.4	17.3	0.0
10	Хүүхдийн 4-р цэцэрлэг	13.5	13.5	-
11	Соёлын төв	66.6	57.1	-9.5
12	Эрүүл мэндийн төв	55.9	55.3	0.6
13	ОНХСан	825.0	557.5	-267.5
14	СХС	200.0	99.0	-101.0
Нийт дүн		2,531.9	1,940.6	-591.3

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Судалгаанаас харахад сумын ИТХ, ЗДТГ-ын төлөвлөснөөс бага гүйцэтгэлтэй гарсан нь төсвийн зарлагын төлөвлөлттэй холбоотой байна. ОНХС, ХХС-гийн төсөв нь гүйцэтгэлтэй холбоотой бага гүйцэтгэлтэй гарчээ.

Ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль 8.7 сая, Соёлын төв 9.5 сая төгрөгөөр тогтмол зардлын төсвийг хэмнэсэн байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Цэнгэл сумын Засаг дарга нь дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламжаар 30.0 сая, засаг даргын нөөц хөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс 8.0 сая, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлогоос 5.2 сая төгрөгийн нийтдээ 43.2 сая төгрөгийн нэмэлт санхүүжилт авч, хангамж, бараа материалын зардалд 2.7 сая, томилолтын зардалд 1.1, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 39.2 сая төгрөгийг хамруулан зарцуулж, оны эцэст 0.2 сая төгрөгийн орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн гүйцэтгэл, орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь 2023 онд төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлээгүй байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Б.Үүрийнтуяа гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Х.Женисбек, дарга, тэргүүлэх аудитор Ж.Айгүл нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайланг 2024 оны 3 дүгээр сарын 04-ны өдрийн 02/75 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн нийт хөрөнгө 5,027.8 сая төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 75.4 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор сумын төсөв байгууллагууд Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй батлагдсан төсөвтөө багтаан үйл ажиллагаа явуулсан байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгах асуудлын хүрээнд үйл ажиллагаатай хамааралтай 2 шалгуурт алдаа, зөрчил илрээгүй байна.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн Шилэн дансны мэдээллээс программд орсон мэдээллүүдийн хэрэгжилтийг шалгахад цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын ОНХС-гийн 557.5 сая төгрөгийн, ХХС-гийн 99.0 сая төгрөгийн 73 орлогын, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий зарлагын 714.4 сая төгрөгийн зарлагын 125 мөнгөн гүйлгээг шилэн дансанд мэдээлээгүй байна. Шилэн дансанд мэдээлсэн байдлын хэрэгжилтийн хувь 50.0% байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид завсрын аудит хийгдээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөвлөмж өгдөөгүй байна.

Баян-Өлгий аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангаар сумын Засаг дарга нарт “Малын татвараас орох орлогыг үндэслэлтэй төлөвлөж, сумын ИТХ-аар батлуулж, орлогыг сумын төсвийн орлогод бүрэн төвлөрүүлж ажиллах” талаар зөвлөмж өгөгдсөн бөгөөд Цэнгэл нь малын татварын орлогыг сумын ИТХ-аар батлуулж ажиллаагүй байна.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал гараагүй байна.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 2 төсвийн байгууллага, 3 тусгай сангийн санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 1 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 1 байгууллага, 2 сангийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулсан.

Ерөнхий боловсролын сургууль, Хүүхдийн цэцэрлэг, Соёлын төв, Эрүүл мэндийн төвд орон нутгийн төсвөөс олгосон тогтмол зардлын санхүүжилтийг нэгтгэлд хамруулсан байна.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудаас Засаг даргын тамгын газрын санхүүгийн тайланд “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн. Сумын ИТХ, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Сум хөгжүүлэх сан, Эмийн эргэлтийн сангийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулж үзсэн.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 218.8 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 217.7 сая төгрөгийн залруулга хийгдэж, 1.1 сая төгрөгийн акт тогтоосон байна.

Хүснэгт №4: Төсөвт байгууллагуудын алдаа зөрчлийн нэгтгэл /сая төгрөгөөр/

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Цэнгэл сумын Засаг даргын тамгын газар	2	67.0	1	66.1	1	0.9				
2	Цэнгэл сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	1	0.6	-	-	1	0.6	-	-		
3	Цэнгэл сумын ОНХСан	-	-	-	-	-	-	-	-		
4	Цэнгэл сумын Хоршоо хөгжүүлэх сан	-	-	-	-	-	-	-	-		
Нийт дүн		3	67.6	1	66.1	2	1.5	-	-	-	-

Эх сурвалж: Аудитын зөрчлийн мэдээ

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 29.1 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрч 29.1 сая төгрөгийн алдааг аудитын явцад залрууллаа. Залруулсан алдаа:

- Сумын 2023 оны орон нутгийн орлогын гүйцэтгэлийг цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхийн орлогыг 1.0 сая төгрөгөөр илүү, бусад нэр заагдаагүй орлогыг 12.7 сая төгрөгөөр илүү тайлагнаж ирүүлсэн.
- ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайланд тохируулах бичилтийг алдаатай тайлагнаснаас нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг 16.4 сая төгрөгөөр дутуу тайлагнаж ирүүлснийг залруулав.

Аудитаар нийт 1,370.9 сая төгрөгийн зөрчил² илэрч албан шаардлага өгөгдсөн.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1. Төлбөрийн акт

Акт тогтоогдоогүй.

5.2 Албан шаардлага

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн шилэн данстай холбоотой 238.3 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага, өгөгдлөө.

1. Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн Шилэн дансны мэдээллээс программд орсон мэдээллүүдийн хэрэгжилтийг шалгахад цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын ОНХС-гийн 557.5 сая төгрөгийн, ХХС-гийн 99.0 сая төгрөгийн 73 орлогын, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий зарлагын 714.4 сая төгрөгийн зарлагын 125 мөнгөн гүйлгээг шилэн дансанд мэдээлээгүй байна. Шилэн дансанд мэдээлсэн байдлын хэрэгжилтийн хувь 50.0% байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчил арилгуулах албан шаардлага өгөв.

5.3 Зөвлөмж

Зөвлөмж өгөгдөөгүй.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган ирхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Орон нутгийн орлогын гүйцэтгэлийн илүү тайлагнаж ирүүлсэн.	1	12,703.1			1	12703.1		12703.1				
Нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг үзүүлэлтийг үнэн зөв тайлагнаагүй	1	16,380.0			1	16,380.0	1	16,380.0				
Дүн	2	29,083.1			2	29,083.1	2	29,083.1				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил	Үүнээс				
		Төлбөрийн акт	Албан шаардлага	Зөвлөмж	Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага	Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал

Цэнгэл сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Дүн												

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Цалингийн зардлаас бусад орлогын 73, зарлагын 125 ОНХС, ХХС-гийн мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй	2	1,370,875.1			2	1,370,875.1		
Дүн	2	1,370,875.1			2	1,370,875.1		
Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн	2	1,370,875.1			2	1,370,875.1		